

AKADEMIN FÖR UTBILDNING OCH EKONOMI
Avdelningen för humaniora

Jämställdhet i politisk debatt

-En argumentationsanalys av riksdagsdebatt

*Li Alegria Alvarez
Juni 2013*

C-uppsats, Kandidatnivå, 15 poäng
Statsvetenskap

Handledare: Rolf Jonsson

Examinator: Göran Bostedt

Abstrakt

This study involves an analysis of arguments on parental allowance debates and sex legislation debates. The debates that will be analyzed are the following; allowance, equality bonus, stricter punishment for the purchase of sexual services and men's violence against women, violence and oppression, and violence in same-sex relationships.

This empirical research is a qualitative study in its entirety, as for the method is an argumentation analysis. The arguments which the debates contain will be analyzed from a gender perspective.

The theoretical question is: What is considered equality as a gender perspective?

The empirical question is: How did parliament debates the issue of parental and prostitution laws issue from a gender perspective?

The debates about genus and gender equality perspective have been a crucial issue in the Swedish Parliament. That women and men are equal or unequal has been heavily emphasized in the debates.

My study aims at an in depth investigation in these debates based on an analysis of arguments. Moreover, I have evaluated what gender combined with democracy and democratic self-determination entails. I have structured my analysis up by various arguments and analyzed these arguments on the basis of the perspectives above.

My conclusion is that the first two debates were treated particularly in the genus and the gender equality perspective and there was a possibility to connect the theories in relevant argumentations/discussions. However, complex problems emerged in the last two debates, stricter penalty regarding the purchase of sexual services, violence against women, violence and oppression, and violence in same-sex relationships where gender and equality issues have been avoided to be treated. Generally occurring from the bourgeois side than from the opposition.

Keywords: analysis of argumentation, democracy, gender, public, private, citizenship, sexuality and body.

Innehållsförteckning

1. Inledning	6
1.1 Bakgrund	7
1.2 Syfte	9
1.3 Frågeställning	9
2. Teoretiska utgångspunkter	10
2.1 Genus	10
2.2 Staten och genus	12
2.3 Genus politik	12
2.4 Könskontrakt/genuskontrakt	13
2.5 Demokrati - synen på jämställdheten	14
3. Metod och material	16
3.1 Pro et contra-analys	17
3.2 Metodkritik	17
3.3 Empiriskt material	18
4. Analys och resultat	20
4.1 Föräldraförsäkringens bakgrund	20
4.2 Nuvarande regler föräldrapenningen	21
4.3 Vårdnadsbidraget	22
4.3.1 Argumentationsanalys av vårdnadsbidraget	23
4.4 Jämställdhetsbonus – familjepolitisk reform	32
4.4.1 Argumentationsanalys av jämställdhetsbonus	33
5. Resultat	37
6. Slutsatser och diskussion	40
6.1 Förslag till fortsatt forskning	41
Referenser	43
Litteraturförteckning	43
Källor	43
Internetkällor	44

Bilaga 1: Pro et contra-analys	45
Bilaga 2: Statistik	48

1. Inledning

- ”Den gängse utgångspunkten i statsvetenskap är att staten är en neutral institution i allmänhetens tjänst, i vilket fall inte könskodad” (Rönblom, 2008:19).

EU:s prioriterade områden omfattar en färdplan för jämställdhet 2006 – 2010. Medlemsländerna i EU ska skapa samma ekonomiska möjligheter för alla oberoende av kön, uppnå jämn fördelning i beslutfattandet, se till att avskaffa könsrelaterat våld, bekämpa stereotypa könsroller, ge möjlighet att förena privatliv och yrkesliv samt främja jämställdhet i utrikes- och biståndspolitiken (Larsson, 2008:35). Krav på genusperspektivet är ofta aktuell inom olika områden och många individer har olika syn på hur begreppet genus ska definieras och användas.

Europeiska Unionens och Sveriges nya mål är att kvinnor och män ska ha samma rättigheter och att vid sidan av arbetslivet kunna ha möjligheten till ett hem - och familjeliv (Larsson, 2008:39). Kvinnor och män ska alltså ha samma förutsättningar för att kunna realisera sig både i arbets- och familjelivet.

Genussignifikans fokuserar på de strukturer som sociala relationer har utformat synen på kön. Genus handlar alltså om skillnaderna mellan könen i det sociala skeendet (Connell, 2012:25).

Könsrollerna spelar en stor roll i dagens samhälle. Före 1960-talet var det mäns handlingar, tankar, organisationer som historien handlade om. Under 1980-talet infördes begreppet genus som en direktöversättning av ordet ”gender” på engelska och syftade på det socialt konstruerade könet (Rydström, 2009:11).

Kraven och skyldigheten för planeraren¹ är att se till att verka för jämställdheten. Det kravet finner vi i lagstiftningen och i politiska målsättningar (Larsson, 2008:34) och dessutom kräver den demokratiska processen ett jämställt samhälle (Inglehart och Norris 2003 i Bergqvist, 2008:29).

Kampen för jämställdhet har en lång bakgrund.

¹ Samhällsplanerare, organisatör, arrangör.

1.1 Bakgrund

År 1873 bildades första förening för kvinnors rättigheter med namnet Förening för gift kvinnas äganderätt i Sverige. Föreningen bildades av Anna Hierta-Retzius och Ellen Anckarsvärd som drev ärendet om gifta kvinnors fulla rätt till sin egendom. År 1874 blev lagen antagen av riksdagen. Föreningen uppgick i Fredrika Bremer Förbundet och de första kvinnoorganisationerna började lägga fokus på kvinnofrågor vilket möjliggjorde att egendom, utbildning och politiskt medborgarskap stod i centrum (Rydström, 2009:92).

Fredrika Bremer Förbundet blev ett av de viktigaste förbunden för kvinnorörelsen då organisationen började få ett brett mandat. Tidningen de först drev med namnet ”Tidskrift för hemmet” omvandlades till tidningen ”Dagny” som blev ett forum för debatter om kvinnors och mäns villkor i samhället, om till exempel arbete, utbildning, kultur och sedlighet (Rydström, 2009:93).

Genom kvinnorörelsen fick kvinnorna uppmärksamhet och även offentliga uppdrag. De första uppdragen inom statliga utredningar fick Sofie Adlersparre och Hilda Caselli år 1885 då de blev ledamöter av en statlig utredning om flickskolan (Rydström, 2009:94).

Kvinnorörelsen fick inflytande även inom utbildning. Den första undervisningen för pojkar och flickor differentierades mycket. I pojkarnas läroplan lades fokus på teoretiska ämnen som grammatik, matematik, latin och de naturvetenskapliga ämnena. Dock såg flickornas läroplan olikartade ut, den inriktades mest på humanistiska ämnen, de undervisades i franska, tyska och engelska men inte i latin som pojkarna. Det naturvetenskapliga ämnet var långt ifrån flickorna och när det väl implementerades var det mer praktiskt än teoretiskt. Flickor och pojkar utbildades på olika sätt och inom olika ämnen för samhället. Den högre utbildningen var stängd för kvinnorna (Rydström, 2009:94 - 95). Dock var kampen mot det mansdominerat samhälle inte slut. Första kvinnan som skrev in sig på Uppsalas Universitet var Betty Pettersson år 1838. Kvinnorna följde det exemplet och började söka efter utbildningar samt igångsatte föreningar (Rydström, 2009:95).

På slutet av 1800-talet började diskursen om att kvinnor också skulle vara en del av den demokratiska processen genom rösträtt. Fredrik Theodor Borg motionerade att kvinnorna skulle få rösträtt, men att det skulle vara bara möjligt för myndiga kvinnor med fast årsinkomst på 800

kronor eller med en egendom av värdet 1000 kronor, detsamma gällde för männen (Rydström, 2009:116).

År 1902 lade regeringen en proposition om att männen skulle få två olika rösträtter, en för sig själv och en för sin hustru. Detta blev drivkraften för kvinnornas framgång vad gäller rösträtten och i samband med det bildades ännu fler rösträttsföreningar som "Landsföreningen för kvinnans politiska rösträtt". År 1907 – 1909 fick männen lika rösträtt till andra kammaren, då de inte hade det tidigare. Männen kunde inte rösta ifall de inte hade gjort värnplikt, hade gått i konkurs, fick socialbidrag eller hade skatteskulder. År 1921 fick både män och kvinnor rösträtt på lika villkor. Dock var kvinnornas valdeltagande lågt (Rydström, 2009:116–117).

År 1914 bildades Arbetslöshetskommissionen då myndigheterna förutsåg att produktionen skulle minska när importen och exporten försvagades. Efter första kriget blev det värre då arbetslösheten steg raskt och männen som jobbade inom industrin drabbades hårdare än kvinnorna av arbetslösheten. Kvinnans inkomst blev avgörande för familjens försörjning. Arbetslöskommissionen bestämde då att ge arbetslösunderstöd till familjeförsörjaren (Rydström, 2009:141 - 142).

Frågan om försörjningsansvar, att barnafadern skulle ge pengar till mamman under tiden hon var gravid, avlägsnades och istället infördes reformen om moderskapspenning år 1931 som innebar att alla kvinnor skulle få en viss ersättning under graviditetstiden. År 1937 infördes barnbidraget, det var inkomstprövat och begränsat till barn till ensamstående mödrar och barn till förtidspensionärer (Rydström, 2009:142).

Särbeskattning av gifta par infördes 1971. Innan den infördes räknades mans och kvinnans skatt ihop. Det gjorde att olikheter och ojämställdheten mellan män och kvinnor steg och år 1971 när särbeskattning implementerades kunde gifta kvinnor behålla större delen av lönen. Enligt kritikerna skapade det ett samhällsproblem då kvinnorna var mer villiga att arbeta. Dock hjälpte det utvecklingen av att fritidsverksamheter byggdes ut så att barnen togs om hand, affärernas öppettider förlängdes så att de passade familjen när där båda arbetar, etc. Antalet hemmafruar sjönk därefter (Rydström, 2009:197 - 198).

Kampen fortsatte mot till exempel pornografi och för att få fler kvinnor i riksdagen. År 1994 bestämde Socialdemokraterna att genomföra principen om den varannan damernas och efter det valet hade Sverige över 40 procent kvinnor i riksdag, kommuner och landsting. Det var världens mest jämställda politiska representation (Rydström, 2009:211). År 1992 trädde

jämställdhetslagen i kraft, som innebar att verksamheter i offentlig regi skulle ha jämställdhetsplaner och se till att arbeta aktivt med jämställdheten (Rydström, 2009:212).

Utifrån denna beskrivning av ökade inslag av jämställdhet under historiens gång, är det relevant att fråga sig hur jämställdhet ser ut i dagens debatt.

1.2 Syfte

Syftet med denna studie är att analysera de argument avseende jämställdhet som framkommer i riksdagsdebatt ur ett genusperspektiv. Studien genomförs också för att kunna beskriva de politiska partiernas ställningstaganden.

1.3 Frågeställning

Den teoretiska frågeställningen är:

Hur betraktas jämställdhet ut ett genusperspektiv?

Den empiriska frågeställningen är:

Hur såg riksdagsdebatterna ut avseende förändringar i föräldraförsäkringen i utifrån ett genusperspektiv?

2. Teoretiska utgångspunkter

2.1 Genus

”Genus är den struktur av sociala relationer som fokuserar på den reproduktiva arena, och den uppsättning praktiker som drar in reproduktiva skillnader mellan kroppar i sociala processer”
(Connell, 2009:25).

Efter att många pionjärer i svensk historia försökt få kvinnornas historia på agendan så räckte det ändå inte med att addera kvinnornas erfarenheter och upplevelser i historien (Rydström, 2009:11). Begreppet genus växte därför fram under 1970-talet. Begreppet betyder i andra termer att producera, medan i andra betyder det ”sort” eller ”klass”. De diskussioner som förs i samhället om genus framhåller en dikotomi², med utgångspunkt i den biologiska uppdelningen i hanar och honor och genus definieras då som de sociala och psykologiska skillnaderna. Den viktigaste utgångspunkten är då män och kvinnor uppdelas i de olika könsrollerna. Skillnaden är stor och det brukar sägas att män är från Mars och kvinnor från Venus (Connell, 2009:23).

Eva Mark förstärker i sin bok ”Jämställdhetsarbetets teori och praktik” bedömningen av genusbegreppet. Hon beskriver att genus utmärker skillnaden mellan biologisk kön och socialt och kulturellt konstituerat kön, där genus står för det senare (Mark, 2007:38).

Mark hänvisar även till Gothlin och hon beskriver skillnaden mellan genus och biologisk kön så här:

På en generell nivå kan man säga att begreppen sex/gender (biologiskt kön/genus) i kvinnoforskningssammanhang används för att begreppsliggöra relationen mellan könen, liksom mäns och kvinnors beteende, sysslor och vad som anses ”manligt” eller ”kvinnligt”, inte är biologiskt givet utan socialt och kulturellt konstruerat (Gothlin, 1999 i Mark, 2007:39).

Att vara man och kvinna är inte ett förutbestämt tillstånd (Connell, 2012:18). Det är vår identitet som innefattar vad människor egentligen är och det är tidens gång och alla olika bedömningar av det människor har gjort som bestämmer vem man och kvinna är och även hur människor uppfattar sig själva (Connell, 2009:19).

² Delning av en helhet i två delar.

Detta följer människans liv varje dag och på grund av tilldelade könsskillnader har ojämställdhet och ojämlikhet fastlagts i samhället. Ett internationellt perspektiv visar till exempel att de flesta kyrkor och moskéer besöks av män, de flesta institutioner drivs av män och det är även män som granskar utvecklingen och tekniken. I Indien – i en aktuell undersökning - är det män som är mer läskunniga än kvinnor, bara 48 procent av kvinnor kan läsa, medan bland männen är det 73 procent. Två tredjedelar av analfabeterna i världen är kvinnor (Connell, 2009:20).

Det finns även män som utsätts för kränkning, det kan bero på att de är mer feminina, homosexuella eller försiktiga, då utsätts de oftare för diskriminering och psykisk misshandel men ibland också för fysiskt våld (Connell, 2009:21).

Genusarrangemanget är i sin natur någonting politiskt. Det framkallar njutning, framgång och identitet samtidigt som det är en viktig källa till orättvisor och lidande. Upplevda orättvisor och despotism har lett till återkommande anspråk på reformer. Reformerna har bland annat syftat till kvinnors rösträtt, kvinnors delaktighet i antikoloniala rörelser och olika oberoende regeringar, lika löner, homosexuella rättigheter, rätt till egendom, kvotering, kvinnors mänskliga rättigheter, och mot diskriminering inom utbildningsväsendet, mot våldtäkt, mot våld i hemmet och mot sexistiska medier. Dock finns det också organisationer som motarbetar jämställdhet som till exempel mot abort eller mot homosexualitet (Connell, 2009:21).

Genus är en social struktur som Connell skriver i sin bok "Om Genus". Det finns även feministiska genusperspektivet som fokuserar på människokroppen, skillnaderna mellan de manliga och kvinnliga kropparna. Konsekvensen med detta är att det framkallas olika påståenden och därigenom skapar trovärdighet av att kvinnor är svagare än män och dessutom har olika anpassningsförmåga. Dessutom kan det även innefatta kulturella mönster i själva kroppsskillnaderna som till exempel när en kvinna får sin första menstruation omvandlas hon från en flicka till en kvinna (Connell, 2009:25).

Synen på genus som social konstruktion kretsar kring skillnaden mellan män och kvinnor. Olika psykologer benämner att kvinnor och män är varandras naturliga motsatser i tänkande, känslor och förmågor. Janet Hyde är en psykolog från Amerika som benämner att det faktiskt finns problem i att se skillnader på män och kvinnor. Skillnaderna kan vara skadliga för barns utbildning, för kvinnors rättigheter i arbetslivet och för alla vuxnas känslomässiga relationer (Connell, 2009:73).

2.2 Staten och genus

Vad gäller politiker är de flesta presidenter, ministrar, förvaltningschefer och generaler män. Det var män som först fick juridiska rättigheter och rösträtt, kvinnorna fick det många år efter. Det betyder, enligt Connell, att det finns en stark anledning till varför staten ska kallas för patriarkalstat. Under 1970 – 1980- talet gjorde kvinnorna flera försök på att formulera teorin om det patriarkatiska samhället (Connell, 2009:161). Teorier om staten inom filosofi och statsvetenskap nämnde ingenting om genus då det var bara män som var närvarande och att det dessutom inte skulle göra någon skillnad alls (Connell, 2009:161 - 162).

Staten innehåller en intern genusregim då skillnaden på de olika uppdrag människor har i staten visar en tydlig skillnad mellan män och kvinnor. Män har oftast de militära, polisiära, infrastrukturella och ekonomiska uppdragen medan kvinnor har uppdrag inom utbildning, vård och social verksamhet. De högsta beslutande organen är oftast dominerade av män (Connell, 2009:162).

Staten fattar beslut om åtgärder som rör genusfrågor. Genusrelationerna påverkar samhället och reglerar det. Detta bidrar till att samhället allt från bostäder och utbildning påverkas. Statliga påverkan hjälper också att bilda genusrelationer och forma genusidentiteter (Connell, 2009:162).

Feminismen har varit en av de viktigaste rörelser inom genuspolitiken.

2.3 Genuspolitik

Inte alla politiska rörelser som involverar kvinnor är feministiska. Nästan alla rörelser för kvinnornas rättigheter och mot den patriarkala genusordningen har initierats av kvinnor eller av marginaliserade grupper av män (Connell, 2009:183).

Ojämlighet existerar på alla nivåer i samhället, både från inkomster till kulturell auktoritet. De genusbaserade ojämlikheterna innebär den skillnaden som finns mellan kvinnor och män och det är oftast männen som har mera resurser än kvinnor på många olika nivåer, som nämns kan det handla om inkomst, kulturella förhållande, arbete, etc. (Connell, 2009:188).

Connell skriver om en utdelning som kallas för ”den patriarkaliska utdelningen” som visar på de fördelar som män har som grupp genom den ojämlika genusordningen. Ett exempel är att kvinnors genomsnittsinkomst i hela världen är 56 procent av mäns löner. Dock är det inte bara ekonomiska fördelar männen har i det patriarkala samhället utan även andra fördelar som auktoritet, respekt, bostäder, trygghet, känslomässigt stöd och kontroll över det egna livet. Dessa fördelar, enligt Connell, reduceras ju mer samhället jobbar med att öka jämställdheten (Connell, 2012:188).

2.4 Könskontrakt/genuskontrakt – Yvonne Hirdman

Genuskontraktet eller också kallad könskontraktet är ett begrepp som Yvonne Hirdman har skapat för att kunna beskriva de osynliga överenskommelser som styr hur män och kvinnor lever sina liv för att bevara genussystemets principer i särhållning respektive under- och överordning (Larsson, 2008:104). Hirdman beskriver även varför ordet ”kontrakt” har många fördelar. Kontraktet är öppet och kan omförhandlas eller sägas upp. Könskontraktet kan dessutom variera med tid och plats. Genom politiska beslut påverkas dessa med riktning mot jämställdhet på företagsnivå och i offentlig debatt (Larsson, 2008:104).

Kulturgeografen Gunnel Forsberg menar också att det finns regionala skillnader i Sverige. Forsberg finner också tre olika typer av regionala könskontrakt. Det traditionella, det otraditionella och det modernistiska (Larsson, 2008:104).

I de regionerna där de traditionella könskontrakten dominerar är arbetsmarknaden könssegregerad och omsorgen sköts av släkten eller familjen. Kvinnorna har inte mycket makt i kommunerna och dessutom är det de som stannar hemma med barnen. Dessa traditionella könskontrakt finns särskilt i bruksbygder, skogs- och fjällbygder samt i religiösa bygder (Larsson, 2008:104).

De otraditionella könskontrakten finns i primärnäringar till exempel i renodlade jordbruksbygder eller bruksorter. Där är relationen mellan kvinnor och män mer jämställt och båda är aktiva och även deltagande i politiken och på arbetsmarknaden. Den offentliga omsorgen är ganska väl utbyggd. Dock finns det, även där, ideell och privata verksamhet (Larsson, 2008:104 - 105).

Det modernistiska könskontraktet bygger på en funktionalistisk idé om ett effektivare samhälle. Det kontraktet kan kallas för det industrisamhällets könskontrakt och kom samtidigt med kvinnorörelsen (Larsson, 2008:105). I de regionerna med det modernistiska könskontraktet är det offentlig sektor som sköter omsorgen och inte familjerna (Larsson, 2008:105).

Alla dessa könskontrakt bygger på differentierade arbetsuppgifter, fenomen och saker som grundas på kön. Det biologiska könet avgör alltså vilken position en kvinna eller man ska ha i familjen, arbetslivet eller i politiken (Larsson, 2008:105). Dock är det så att ju mindre könssegregerat ett område är desto mer jämställd är relationen mellan kvinnorna och männen (Larsson, 2008:106).

Ett organiserat samhälle inom vård och omsorg inom den offentliga sektorn kan hjälpa mot ett könssegregerat samhälle. Det förutsätts att skapa ett mer jämställt arbetsliv. Samhällsplaneringen har uppgiften att förbättra för att nå fram till en jämställd social infrastruktur och ett mer jämställt samhälle (Larsson, 2008:106).

Jämställdhet anknyter till jämlikhet och lika behandling och möjligheter för medborgarna oavsett kön, vilket kan anses ha sitt ursprung i demokratiteori. Därför sker i ett följande avsnitt en mycket kort beskrivning av det väsentliga i demokratiteori och demokratins förhållande till jämställdhet.

2.5 Demokrati - synen på jämställdheten

Demokrati betyder folkstyre. Det grundläggande nyckelordet kan tolkas på många olika sätt men de största frågorna är; vilka bildar folket? och vad innebär det att folk styr? (Dahl, 2002:15).

Dahl menar att ”demos”, som är medborgarna, är de som styr i en stat, men under många år har vissa grupper människor utestängts från styret och bara vissa kunde vara ”demos”. Under många år har kvinnor och givetvis barn varit underordnade, diskriminerade och inte tillhört demos. Under lång tid har också även de flesta mörkhyade människorna varit diskriminerade och Amerikas infödda därtill. Detta innebär att det bara de kvalificerade som hade möjligheten att vara en del av demos. Motståndarna till denna analys har även försvarat sina resonemang genom att använda sig av ordet förmyndarskap (Dahl, 2002:17).

Förmyndarskap innebär att vanliga människor inte kan ta ansvar för vad som är bäst för samhället och är inte heller tillräckligt kunniga för att kunna ta tillvara sina intressen. Vanligt folk kan inte styra sig själva och därför är det viktigt att man utnämner en minoritetsgrupp som är kunnig och som har förmågor som är kvalificerade till statens makt (Dahl, 2002:84).

Enligt Bergqvist är demokrati mer än så. Demokrati innebär och omfattar en jämlikhetstanke om att styra av och för folket. Alla i en gemenskap. Ett demokratiskt politiskt medborgarskap ger alla samma rättigheter och skyldigheter oavsett kön, etnicitet eller klass. Det ger även alla rätten att tillhöra den politiska gemenskapen och få chansen att kunna delta i alla politiska former. Det handlar alltså om att kunna rösta, ställa upp i val, delta i olika politiska partier eller representera ett politiskt parti i riksdagen (Bergqvist, 2008:18).

Den första nödvändiga insatsen för det demokratiska politiska deltagandet är rösträtten. Utan ett sådant beslut för allmänhet kommer inte demokratin inte uppfyllas och inte heller jämlikhetsprincipen (Bergqvist, 2008:18). Utifrån ett svenskt perspektiv menar Bergqvist att när det gäller politiskt beslutsfattande har mansdominansen genom tiderna varit överväldigande. Den feministiska forskningens stora bidrag till diskussionen om kön och politik är att peka på kontrasterna mellan den ideala demokratin och verklighetens könsuppdelade politiska medborgarskap (Bergqvist, 2008:19). Utifrån detta resonemang kan man påstå att ökad jämställdhet ger en ökad politisk jämlikhet och därmed ökad demokrati.

Av den teoriska genomgången ovan finns några urskiljbara faktorer som ligger till grund för den analytiska tolkningen av den riksdagsdebatt som analyseras. För det första framstår genus som en *social konstruktion* som en faktor ett argument kan hänvisa till. En annan faktor, som kan benämnas *statens påverkan*, utgörs att nuvarande genusregim bejakas, är irrelevant eller en önskan om förändring av maktförhållandena utifrån ett genusperspektiv. Det senare ställningstagande har anknytning till en faktor som kallas *genuspolitik*, vilket innebär en önskan om att förändra ojämlikhet beroende på kön. För det fjärde kan *genuskontraktet* ses som en faktor där man söker förbättra jämställdheten genom politiska beslut och möjligen kan argument anknytas till de olika typerna av könskontrakt, nämligen det traditionella, det otraditionella och det modernistiska. En avslutande faktor kan ses som att ett argument kan tolkas utifrån Bergqvist *där ökad jämställdhet ger ökad jämlikhet* och demokrati. Dessutom finns naturligtvis ytterligare en kategori, nämligen att argument saknar genusperspektiv.

3. Metod och material

Studien är textanalys då det empiriska materialet består av existerande texter. Texterna analyserades med hjälp av argumentationsanalys. Argumentationsanalysen används för att göra en analys om argumenten som finns i differentierade texter, det kan vara politiska texter, debattartiklar, etc. Det handlar alltså om hur och på vilket effektivt sätt en text eller debattör kan övertyga sina läsare/åhörare (Bergström, 2005:89). Argumentation har som ståndpunkt en ”debatt” eller ”utbyte av argument” (Bergström, 2005:92). Detta kan åstadkommas på olika sätt men ett av de viktigaste sätten är då retoriken som kommer till användning. Retoriken innehåller tre olika viktiga grundbegrepp.

Logos, som är den mest väsentliga och användbara för argumentationsanalysen innebär de verktyg, ord, som talaren eller författaren använder sig av för att kunna övertyga. Ethos är författarens karaktär och Pathos är taktiken som användes för att väcka åhörarnas känslor (Bergström, 2005:89).

Argumentationsanalys har som första syfte ett deskriptivt sådant, då argumentation som åstadkommit försökte återuppbygga en ny argumentation. Argumentationen i en text måste hittas, så som idéer måste hittas i idéanalysen. Detta gäller även i argumenterande sammanhang. Till exempel debattinlägg i tidningar, politiska partiprogram och riksdagsdebatter (Bergström, 2005:91).

Det andra syftet är att beskriva i vilken mån argumentationer lever upp till vissa normer. Detta syfte är preskriptivt, alltså föreskrivande (Bergström, 2005:91).

Det tredje syftet är att söka argumentets beviskraft, alltså på vilket sätt stärker eller undergräver det en bestämd ståndpunkt. För att kunna genomföra denna analys måste först den deskriptiva analysen ha genomförts (Bergström, 2005:91).

Det är även viktigt att ta hänsyn till de väsentligaste begrepp som politiska budskap har. De politiska idealen är oftast, ”frihet”, ”rättvisa”, ”jämlighet”, och mindre komplexa termer som ”valmöjlighet”, ”våld” eller ”integritet”. Dessa begrepp är viktiga för att kunna förstå de politiska budskapen. Det är alltså viktigt att se dessa begrepp som nyckeln för att begripa de politiska texterna (Beckman, 2005:31).

Uppsatsen är även en idéanalytisk studie. Det är alltså argumenten som står i centrum (Beckman, 2005:17).

3.1 Pro et contra-analys

Pro et contra-analysen är mer känd som ”för och emot-analysen”. Det första syftet till argumentationsanalysen är den deskriptiva delen som gått ut på att finna teser i debatten. Det är möjligt att finna en tes eller flera teser i en text eller debatt. Att finna argumenten till de teser som hittas är också en del av argumentationsanalysen (Bergström, 2005:95).

En tes är ett påstående och den innehåller inte argument för eller emot något annat påstående. Det är vanligt att en text innehåller många teser, men det finns skillnader på teserna. En tes kan vara normativ, alltså hävdar den en värdering. Den kan också vara preskriptiv, det vill säga att den uppmanar till handling, dock kan den skrivas som en normativ sats. En tes kan också vara faktuell, den är alltså icke värderande och oftast uttrycker den bara fakta (Bergström, 2005:96).

Tillvägagångssättet för metoden pro et contra-analys är att först finna en tes och sedan de argument som stödjer eller inte stödjer tesen. För-argumentet representeras av ett ”P” och motargumentet av ett ”C”. Det första argumentet till tesen motsvarar P1 alltså argument av första ordning, och argumentet av andra ordningen kommer att representeras av P1P1, osv. (Bergström, 2005:101).

Mellan påståendet (tes eller argument) och de påståenden som stödjer eller försvagar tesen påträffas begreppet premiss. Detta liknar en bro från tesen till argumentet, det är alltså ett uttalande eller uttalande mellan påståenden (Bergström, 2005:105). Ett premissargument kan förekomma i många debatter, det är ett argument till premissen som finns mellan påståendet och argument (Bergström, 2005:110).

I min analys kommer jag att presentera den funna tesen och sedan presentera de pro-argument respektive contra-argument. Flera teser kommer finnas. Samtliga argument om jämställdhet tolkas sedan ur ett genusperspektiv.

3.2 Metodkritik

Den kritik som förs mot argumentationsanalysen är att den har begränsningar. En av de begränsningarna är den snäva synen som människan har för att argumentera sina åsikter. Dock är det viktigt att poängtera att argumentationsanalysen inte tar upp allt en person gör för att kunna övertyga andra, eller varför människor låter eller inte låter sig övertyga (Bergström, 2005:140).

Inom retoriken finns det tre olika grundbegrepp som är logos, pathos och ethos, men argumentationsanalysen lägger fokus på logos vilket gör att ethos och pathos förlorar sin vikt.

Dock är det viktigt att ta hänsyn till ethos och pathos aspekter då de har en viktig del av själva argumentationsanalysen eftersom att de är auktoritets- och motivationsargument (Bergström, 2005:140).

Två olika argumentationsanalysproblem som Bergström finner är: för det första en generell spänning mellan olika tolkningsstrategier, det handlar om struktureringen av argumentationer. Det kan krävas en viss förekomst av våld på texten för att genomföra struktureringen. Allt går ju ut på att förstå textens handling (Bergström, 2005:141). Det förekommer även att analytiker själva drar fram olika strukturer ur texten och nästan att den själv skapar strukturen (Bergström, 2005:141).

Det andra problemet är att metoden kan kräva att oklara satser ska ta fram tydliga påståenden (Bergström, 2005:141).

3.3 Empiriskt material

Urvalet på de riksdagsdebatter som har valts att analysera gjordes genom att titta på debatternas helhet, hur långa de var och även att alla politiska partier skulle delta i debatterna.

För att analysera debatten om jämställdhet i ett genusperspektiv har två riksdagsdebatter som behandlar föräldraförsäkringen valts. Dessa är, *Vårdnadsbidraget* (2007/08:115, 14 §, anf. 83-140), *Jämställdhetsbonusen* (2007/08:115, 15 §, anf. 141-155). Dessa två debatter skedde samma dag, den 20 maj 2008, och den andra debatten om jämställdhetsbonusen är betydligt kortare än den första. Orsaken till detta anges av debattörerna själva att den huvudsakliga debatten redan var avklarad efter debatten om vårdnadsbidraget. För att ge en bredare

beskrivning av jämställdheten i debatten var ursprungligen en tanke att debatter om lagstiftningen om sexköp. Dock visade det sig att dessa debatter var alltför korta och med ett föga framträdande jämställdhetsperspektiv, vilket gjort att de valts bort. De bortvalda debatterna var *Skärpt straff för köp av sexuell tjänst* (2010/11:101, 7 §, anf. 1-32) och *Mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och förtryck samt våld mot samkönade relationer* (2008/09:91, 12 §, anf. 18-81). De valda och analyserade debatterna om föräldraförsäkringen har sitt ursprung i två regeringspropositioner.

Riksdagsdebatten *Vårdnadsbidraget* (2007/08:115, 14 §, anf. 83-140), som regeringen lade förslag till riksdag innehöll ett förslag som handlade om att kommunerna skulle ha möjligheten att införa, finansiera och administrera kommunalt vårdnadsbidrag för att kunna ge föräldrarna möjligheten att vara hemma med sitt barn när barnet är mellan ett till tre år gammal. Dessutom kan de kommuner som önskar ge skattefritt vårdnadsbidrag upp till 3000 kr per månad och barn. Det enda villkoret är att barnet inte nyttjar den offentliga skolverksamheten (Regeringens proposition 2007/08:91).

Den här debatten är viktig för genus- och jämställdhetsteorin. I analysen kommer jag ta upp varför. Dessutom är debatten livlig och kan ta fram argument som gynnar och missgynnar jämställdheten. Därför är denna debatt lämplig för studien.

Den andra riksdagsdebatten är *Jämställdhetsbonusen* (2007/08:115, 15 §, anf. 141-155). Reformen ska underlätta för föräldrar att kunna fördela sin föräldraledighet på ett jämlikt sätt. Förslaget innebär att föräldern som har varit hemma längst med föräldrapenningen får en skattekreditering om den arbetar när den andra föräldern tar ut föräldrapenningen (Regeringens proposition, 2007/08:93). Debatten är relevant för den här studien då den innehåller jämställdhetsperspektivet och har en anknytning till den första debatten.

4. Analys och resultat

4.1 Föräldraförsäkringens bakgrund

Den tidigare moderskapsförsäkringen ersattes år 1974 av den nya lagen som heter föräldraförsäkringen. Den här lagen gjorde att män också kunde ta en del av föräldraförsäkringen, men modern hade alltid rätt till föräldrapenning tjugo dagar efter förlossningsdagen. Föräldrapenningen tillkom alltså till den som besörjde barnet oavsett om det var pappan eller mamman. Föräldrapenningen utdelades högst hundraåttio dagar efter att barnet fötts (Ds 1993:87, s 19).

Fördelningen av föräldraförsäkringen utgavs med beroende av vad föräldern hade för sjukförsäkring. Den lägsta nivå var på tjugofem svenska kronor per dag (Ds 1993:87, s 19). Efter detta gavs det föräldrapenning under sextio dagar enligt behörigheten på sjukpenningnivå, de resterande trettio dagar fick alla föräldraersättning enligt garantinivå. Föräldrarna kunde dela sin tidsersättning hur önskade så länge båda hade vårdnaden om barnet, om fallet differentierades kunde den ensamstående vårdnadshavaren disponera hela ersättningstiden på den särskilda föräldrapenningen (Ds 1993:87, s 19).

Förslag på en obligatorisk uppdelning av ersättningstiden för särskilda föräldrapenningen mellan föräldrarna lades fram 1978. Administrationsbesvär var den av de orsaker till varför det förslaget inte implementerades. Från 1980 höjdes garantinivån till nittio dagar (Ds 1993:87, s 19).

Statistiska centralbyrån anger att 1985 var det av föräldrarna som hade 77 procent kvinnor och 23 procent män. För tillfällig föräldrapenning var det 60 procent kvinnor och 40 procent män (Riksförsäkringsverket i SCB Barnomsorg).

Ersättningstiden förändrades år 1986 och förlängdes till 360 dagar varav 90 dagar enligt garantinivån. Föräldrapenningen kunde utges längst tills barnet blev fyra år. År 1989 förlängdes ersättningstiden till 450 dagar varav 90 dagar enligt garantinivån tills barnet fyllt åtta år eller tills barnet har avslutat det första skolåret (Ds 1993:87, s 19).

År 1993 aviserades ett förslag om att sänka ersättningsnivån i föräldraförsäkringen från 90 till 80 procent av den sjukpenninggrundande inkomsten. Denna åtgärd kunde inte verkställas då det fanns risk att fäderna i minskad utsträckning skulle ta föräldraledighet (Ds 1993:87, s 19).

4.2 Nuvarande regler föräldrapenningen

Föräldrapenningen syftar till föräldrarnas behov vad gäller det ekonomiska tillståndet då ett barn föds. Tillfälligföräldrapenning är till föräldrarna som är hemma från sitt arbete med vårdande av barn och som behöver ekonomisk ersättning. Förmånerna är pensionsgrundande³ och skattepliktiga. Föräldrapenning ges höst 450 dagar efter ett barns födelse eller när ett barn adopteras. 90 procent av sjukpenningens grundande är det man får i föräldrapenning under 360 dagar och det minsta föräldrapenning är 60 kr per dag av garantinivån. De återstående 90 dagar fås det föräldrapenning på garantinivån. Föräldrapenningen utges i motsvarande av förälders sjukpenning i 180 dagar och de resterande 180 dagarna gäller inga kvalifikationskrav (Socialdepartement, 1993:23).

Tidigast föräldern får ta föräldrapenning är fr.o.m. 60 dagar före den beräkningen tidpunkten för barnets födelse, och längst till barnet fyllt åtta år eller tills barnet har avslutat det första skolåret. Dock är det annorlunda för adoptivföräldrarna. De får ta ut föräldrapenningen från den dagen de fått veta att de har barnet i sin vård. Dock utges inte föräldrapenning för barn som fyllt tio år (Socialdepartement, 1993:23).

För att kunna ha rätt till föräldrapenningen måste även föräldrarna ha varit anmälda till försäkringskassan 180 dagar i följd den dagen som det utses vilken föräldrapenning som ska utbetalas. Föräldrapenning ges till förälder eller till den som tillsätts som förälder, alltså den som har vården på barnet. Enligt föräldrabalkens regler är båda föräldrar automatisk vårdnadshavaren om de är gifta, om inte, är det mamman som äger vårdnaden. Om föräldrarna skiljer sig fortsätter reglerna att gälla om inte domstolen beslutar annorlunda. För de föräldrar som inte är gifta men önskar vårdnaden om barnen har de då rättigheten att vända sig till Skattemyndigheten och registrera sig där (Socialdepartement, 1993:24).

Mamman har rätt, som tidigare nämnts, till föräldrapenning innan barnet fötts och 29 dagar efter barnet är fött. Om mamman är ensamstående får hon föräldrapenning under hela föräldrapenningsperioden. Om fallet ser annorlunda ut får båda föräldrar 270 dagar gemensamt då de får besluta om vem som kommer vara föräldraledig men vardera har rätt till 90 dagars föräldrapenning (Socialdepartement, 1993:24).

³ Allmän tilläggspension

Detta finns med för att förenkla förståelse av debatten inom området. I nästa avsnitt sker analysen av riksdagsdebatten.

4.3 Vårnadsbidraget

Vårnadsbidraget – familjepolitisk reform

Protokoll 2007/08:115, 14 §, anf. 83-140

Den 13 mars 2008 lämnade regeringen en proposition till riksdagen om vårnadsbidrag – och politisk familjereform (Regeringens proposition 2007/08:91 s.1). Denna reform lyder så här:

- Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen lämnas förslag till lag om kommunalt vårnadsbidrag. Lagen är kompetensutvidgande för landets kommuner och ger denna möjlighet att införa, finansiera och administrera kommunal vårnadsbidrag inom vissa ramar. Genom införandet av ett vårnadsbidrag ges ökade möjligheter för föräldrar att vara hemma och vårda sitt barn under den period då barnet är mellan ett och tre år. De kommuner som önskar kan ge ett skattefritt kommunalt bidrag på maximalt 3 000 kronor per månad och barn. Villkoret för att få fullt vårnadsbidrag är att barnet inte nyttjar offentligt finansierad förskoleverksamhet. Föräldern kan förvärvsarbeta och samtidigt uppbära vårnadsbidrag om barnomsorgen ordnas på annat sätt. Vårnadsbidraget kan inte lämnas till en vårnadshavare som har vissa ersättningar som t.ex. arbetslöshetsersättning och föräldrapenning.

Bestämmelserna föreslås träda i kraft den 1 juli 2008 (Regeringens proposition 2007/08:91 s.1).

Till denna proposition skickades in fyra motioner från ledamöter från oppositionen, en från Vänsterpartiet, två från Socialdemokraterna och en från Miljöpartiet.

Tre av motionerna yrkar avslag på regeringens proposition och både Socialdemokraterna och Miljöpartiet krävde att Riksdagen tillkännager för regeringen om motionen om mäns och kvinnors lika rätt till både yrkes- och familjeliv samt deras lika ansvar för familjen och barn.

De partier som är med och debatterar är Socialdemokrater, Vänsterpartiet, Miljöpartiet, Moderaterna, Centerpartiet, Folkpartiet och Kristdemokraterna.

4.3.1 Argumentationsanalys av vårdnadsbidraget

De argument som kommer att behandlas här nedan utgår från att jämställdhetsfrågan berörs. Den teoriska ramen för tolkning ur ett genusperspektiv har presenterats avslutningsvis i teoriavsnittet. Samtliga citat finns samlade i bilaga 1.

Tes (Matilda Ernkrans (S) anf. 83 2007/08: 115, 14 §, anf. 83-140) ”*Förslaget saknar jämställdhetsanalys*”

(P1 anf. 83, 2007/08: 115, 14 §, anf. 83-140) ”*Skolverket menar att det visar tydligt en negativ påverkan på mödrars sysselsättning*” - Matilda Ernkrans (S)

(P1P1 anf. 83, 2007/08: 115, 14 §, anf. 83-140) ”*Kvinnorna står redan långt ifrån arbetsmarknaden där mamman redan är hemma*” - Matilda Ernkrans (S)

Med dessa argument försöker Matilda Ernkrans (S) förstärka tesen.

Ernkrans refererar till Skolverket och argumenterar även att kvinnor har en mycket svårhanterlig situation i avsaknaden av arbete, och har haft det så under lång tid. Ernkrans försöker få de andra debattörerna att se jämställdhetsvärden, då hon menar att det är betydelsefullt att både pappa och mamma är jämlika och jämställda.

Att argumenten innehåller ett genusperspektiv är tydligt. Genus som *social konstruktion* belyses i viss mån av att ”mamman redan är hemma”. Avsaknaden av jämställdhetsanalys kan hänföras dels till det som kallas *statens påverkan*, dvs en önskan om förändring, men även *genuspolitik* skymtar här. Eftersom jämställdhetsanalys saknas, kan det tolkas som ett bejakande av nuvarande genusregim, en av kategorierna under *statens påverkan*. Argumentationen tycks sammanfattningsvis gå ut på att nuvarande ojämlika genusförhållande bevaras i den lagda propositionen.

Den första jämställdhetsåtgärden för EU är att skapa enhetliga regler på arbetsmarknaden och den Europeiska Unionens grundläggande målsättning är jämställdhet mellan kvinnor och män (Bergqvist, 2008:109). Detta innebär att Ernkrans påstående har ett betydelsefullt syfte.

Den Europeiska Unionens direktiv betecknar att modern måste vara hemma med det nyfödda barnet i minst fjorton dagar med betald ledighet i samband med förlossningen. Sverige införde då två veckors obligatorisk befinnande av mamman hos barnet (Bergqvist, 2008:109).

Dessutom har det funnits och finns fortfarande problem för kvinnor på arbetsmarknaden. Kvinnor jobbar oftare deltid i jämförelse med män⁴. Det största antalet deltidsarbetande kvinnor finns i Nederländerna, vilket motsvarar över 70 procent av alla arbetande kvinnor i det landet. Bland Sverige, Tyskland, Belgien och Storbritannien är det 40 procent. Detta innebär att kvinnor som arbetar deltid diskrimineras med sämre villkor (Bergqvist, 2008:115) som borde vara lika för båda könen.

Enligt en undersökning från försäkringskassan under året 2011 är det 76,3 procent av det totala antalet utbetalda dagar som används av kvinnor. Motsvarande siffror för männen är 23,7 procent (Försäkringskassan 2012

(P2 anf. 83, 2007/08: 115, 14 §, anf. 83-140) ”Vårdnadsbidraget förstärker orättvisor mellan könen” - Matilda Ernkrans (S).

(C1P2 anf.130, 2007/08: 115, 14 §, anf. 83-140) ”Äntligen sätts ett värde på det obetalda men viktiga arbete som många kvinnor och en och annan man utfört under decennier. För mig är vårdnadsbidraget därför i viss mån en jämställdhetsreform. Genom den, tillsammans med jämställdhetsbonusen i föräldraförsäkringen, markerar regeringen att det är en viktig och värdefull samhällsinsats att ta hand om och fostra sina egna barn” - Jan Ericson (M)

Här presenteras två argument som är till första tesen. P2 förstärker tesen medan C1P2 är ett motargument till P2.

Ernkrans nämner att det finns skillnad mellan de två könen och att förslaget, vårdnadsbidraget, förstärker de orättvisor som redan finns mellan dessa. Det kan vara relevant då de andra

⁴ Se bilaga - Figur

argument som till exempel att förslaget skulle påverka kvinnornas sysselsättning, stödjer det resonemanget.

Ericsons argument benämner att vårdnadsbidraget i viss mån förblir mer jämställt i samhället efter införandet av den nya reformen som debatteras. Argumentet markerar tydligt genusperspektivet då Ericson även uppger att många kvinnor har satts i detta arbete men dock få män. Vi kan se i det resonemanget att den sociala konstruktionen påverkar sakförhållandet i argumentet och därför är teorin relevant för att kunna analysera Ericsons argument.

Kön är en av de essentiellaste sorteringsmekanismerna i världen (Larsson, 2008:49). De biologiska könen har ett namn, den kvinnliga och den manliga, men de sociala normer som styr samhället har skapat skillnaden mellan dessa två kön. Demokratin är för jämställdheten och gynnar inte de skillnaderna som samhället har skapat. Kön ska inte behöva ge upphov till varför vissa individer ska ha bättre omständigheter än andra.

Det finns fakta som hänvisar till Ernkrans påstående att det är fler kvinnor än män som nyttjar föräldraförsäkringen. Dock är det också så att jämställdheten har ökat, kvinnorna är mer ute i det offentliga livet och nästan alla pappor i Sverige tar ut en del av föräldraförsäkringen (Bergqvist, 2008:149).

(P3 anf.84, 2007/08: 115, 14 §, anf. 83-140) *”Det här förhållandet, att det är naturligt för kvinnor att både arbeta och föda barn, håller nu regeringen, med införandet av vårdnadsbidraget, på att rasera” - Liselotte Olsson (V)*

(P4 anf.132, 2007/08: 115, 14 §, anf. 83-140) *”Ungefär 80 procent av föräldraförsäkringen tas ut av mammorna” - Carina Adolfsson Elgesta (S)*

Argumentet P3 är ett argument som stärker Ernkrans resonemang. Olsson påstår att det är naturligt att kvinnor arbetar och föder barn, men att det är regeringen som vill införa vårdnadsbidraget, vilket anses vara en reform som kan förstöra förhållandet mellan att arbeta och föda barn.

Genusperspektivet i detta argument tillkommer av den sociala konstruktionen när debattören argumenterar mot att regeringen håller på att rasera det som är normalt för kvinnan att

genomföra, både arbeta och föda barn. Olsson menar då att teorin om ”statens påverkan” inverkar på samhället då argumentet mot att kvinnorna klarar sig själva misstros.

Under 1960-talet uppmärksammades den offentliga jämställdhetsdebatten och det menades att kvinnans roll i samhället skulle förändras, likaså männens. Kvinnan skulle ha möjligheten att ägna sig åt arbetslivet i större utsträckning än tidigare och att männen skulle ägna mer tid åt hemmet (Bergqvist, 2008:67). Vårnadsbidraget infördes för att kvinnorna som vara hemma och ta hand om barnet, vilket skulle underlätta för männen att fortsätta vara de som försörjde familjen samt var ute i arbetslivet. Socialdemokraterna år 1970 tog avstånd från förslaget och avskaffade vårnadsbidraget. Daghem byggdes upp istället (Bergqvist, 2008:68). Det Bergqvist och Jungar skriver stärker Olssons yttrande.

Vi bör lägga märke till att reformen, vårnadsbidraget, implementerades före 2007 och att reformens konsekvens var negativ. Konsekvenserna av ett införande av vårnadsbidraget skulle leda till samma resultat, då män och kvinnor fortfarande inte är jämställda i samhället.

(P5 anf.83 2007/08: 115, 14 §, anf. 83-140) *”Utvärderingen av vårnadsbidraget i Norge och våra egna erfarenheter sedan 1991-1994, när borgarna senast införde ett vårnadsbidrag, samt de experiment som ett antal borgerliga kommuner har genomfört visar tydligt att det är kvinnor som redan står långt från arbetsmarknaden som tar ut bidraget” - Matilda Ernkrans (S).*

(P1P5P1 anf.83 2007/08: 115, 14 §, anf. 83-140) *”I Norge visar det sig dessutom att i familjer med annan etnisk bakgrund har kvinnorna fått det ännu svårare att komma ut på arbetsmarknaden” - Matilda Ernkrans (S).*

P5 argumentet är relevant i sitt slag. Dessutom är argumentet även en premis. Bergström förklarar i sin bok ”Textens mening och makt” att en premis stödjer respektive försvagar det underförstådda påstående, det är alltså som en slags bro eller länk till tesen (Bergström, 2005:103). I detta fall stödjer premissen tesen och de andra argumenten genom att nämna Norge och införandet av Vårnadsbidraget 1991-1994 som exempel. Reformen gjorde att situationen för kvinnan förvärrades och hade en mycket negativ konsekvens.

Samtidigt benämner Ernkrans att vårnadsbidraget har bidragit till en minskad ökning av jämställdhet vilket fortfarande utgör att kvinnor och även kvinnor med utländsk bakgrund har

det svårare i samhället. I detta sammanhang framkommer den sociala konstruktionen. I den meningen finner vi även statens påverkan då Ernkrans benämner att kvinnor har haft svårt att komma ut i arbetsmarknaden.

Ernkrans uppger att kvinnor med annan etnisk bakgrund har det besvärligare att komma ut i arbetslivet. Bakgrunden till detta är när män från olika länder började. Dessa immigranter ansågs vara illegala och därför skulle de avrättas för förräderi. Vissa av dem begick självmord, andra försökte protestera med det spelade ingen roll. Efter några år var högkonjunkturen den principiella orsaken till varför olika företag som Volvo, Saab-Scania och ASEA i Sverige valde att ta in män från andra länder och speciellt de som var absolut bästa i sina hemländer. Problem uppkom, exempelvis män som var svetsare jobbade som städare. Selektionen på de som skulle rekryteras var helst unga män. Många av dem väntade på att rendera en tillräcklig förmögenhet för att sedan kunna åka tillbaka till sitt hemland medan andra stannade i landet och gifte sig med en svensk eller med någon från sitt förra hemland (Rydström, 2009:182).

Invandringshistoria handlar också om männen, kvinnorna negligeras. Under 1945 – 55 invandrade kvinnor i Sverige. Efter många år uppmärksammades dessa kvinnor som förtrycka personer i det nya landet, med nya seder och ny frihet. Genusmönstret bland invandrare och svenskar eller mellan invandrare är komplexa då nya maktordningar har skapats till exempel på grund av klassmönster och etnicitet (Rydström, 2009:183).

Det är svårare för en kvinna med invandrarbakgrund att ta del av arbetslivet Sverige. Motionen *”Diskrimineringen av invandrade kvinnor på arbetsmarknaden 2011/12: A324”* som skrevs av några ledamöter från Vänsterpartiet förklarar hur svårt det är för kvinnorna att vara med i arbetsmarknaden och hur de på ett direkt/indirekt sätt diskrimineras. Så här skriver de:

I dag skiljer sig sysselsättningsgraden mycket mellan kvinnor och män, mellan utrikes- och inrikes födda. Inrikes födda män har den högsta sysselsättningsgraden, 70 %, medan utrikes födda kvinnor har en sysselsättningsgrad på 51 %. För inrikes födda kvinnor är motsvarande siffra 66 % och för utrikes födda män 61 %. Under åren 2005–2010 minskade sysselsättningsgraden mest för utrikes födda kvinnor (Motion, 2011/12: A324).

Det här stödjer Ernkrans argument om hur svårt det är för kvinnor att komma ut på arbetsmarknaden. Dessutom skriver Amineh Kakabaveh (V) interpellationen 2010/11: 425 att:

6,9 procent av de inrikes födda kvinnorna var arbetslösa 2009 jämfört med 22,8 procent av de kvinnor som varit i Sverige i fem till nio år och 15,1 procent av de kvinnor som

varit i Sverige i tio till nitton år (RUT:s pm. dnr 2011:581 i Interpellationen 2010/11: 425).

Med dessa två exempel kan Ernkrans argument vara pålitligt. Dessa problem förekommer på grund av de sociala normer som finns i samhället. Enligt "Kunskapsbakgrund Växthus, Diskrimineringsombudsmannen" finns det sju orsaker till diskriminering (Diskrimineringsombudsmannen, 2012:3). Två av dessa är de mest relevanta för det argumentet som behandlas.

Den första orsaken är könet. Villkoren för hur individen avses vara på grund av de förväntningar som samhällsnormen har satt upp är diskriminering, då individen inte behandlas som individer utan som människor som uppträder efter samhällsnormerna. Till exempel avses männen vara socialansvarstagande, ska ha fysisk styrka, etc.

Den andra diskrimineringsgrunden är etnisk tillhörighet. Med etnisk tillhörighet menas grupper som har samma etniska ursprung, hudfärg eller andra förhållande. Sådan diskriminering inträffar bland annat på arbetsmarknaden. De som inte tillhör "normgruppen" erbjuds inte samma möjligheter som de som tillhör den, och kan helt enkelt inte kan avancera inom sitt yrkesliv och utvecklas inom det. Arbetaren med utländsk bakgrund har oftast lägre lön än den som har svensk bakgrund. I arbetsmarknadshierarkin befinner sig utländska kvinnor längst ner i listan (Diskrimineringsombudsmannen, 2012:4).

Det förekommer andra anledningar till varför kvinnor med utländskbakgrund inte bara diskrimineras i arbetsmarknaden, oftast bero det på kulturella orsaker. Det förekommer också en indirekt diskriminering i det privata livet. Ett exempel är Rydströms analys om att när en svensk man vill beskydda kvinnorna från invandrarmännen skapas det en överordning över både kvinnan och invandrare (Rydström, 2009:183).

(C1 anf.125 2007/08: 115, 14 §, anf. 83-140) *"Vårdnadsbidraget kan också användas till att ge föräldrarna en möjlighet att välja en annan barnomsorg som de anser vara bäst för just deras barn. Vårdnadsbidraget är en valfrihetsreform"* - Eva Johnsson (Kd)

(P1C1 anf.86 2007/08: 115, 14 §, anf. 83-140) *"Det är hos föräldrarna som makten ska ligga och politikerna ska snarare tillhandahålla verktygen och möjligheterna än komma med pekpinna och bestämmelser"* - Lars-Arne Staxäng (M)

(C2 anf.86 2007/08: 115, 14 §, anf. 83-140) *”Införandet av ett frivilligt, kommunalt finansierat vårdnadsbidrag är en reform som efterfrågas av många föräldrar i dag och kommer att bli ett alternativ för de föräldrar som behöver mer tid med sina barn” - Lars-Arne Staxäng (M)*

Dessa argument är då motargument mot tesen. Det första argumentet benämner att vårdnadsbidraget är en valfrihetsreform, alltså att det är båda individerna som ska själva välja det som är allra bäst för sin familj och för sina barn.

Genuspolitik avspeglar sin kraft i dessa argumentationer. Om vi analyserar Johnssons argument benämner hon att vårdnadsbidraget är en valfrihetsreform. En av de viktigaste förutsättningar för demokratin är att jämställdheten och jämlikheten ska råda i en stat. Valfriheten är en del av demokratin, medborgarna ska vara fria att bestämma hur deras liv ska gestaltas. Dock förblir demokratin legitimitet illegitimt om en av de fundamentala aktörerna i staten, vilket i detta fall är kvinnor, blir kränkta och därmed diskriminerad på grund av sitt kön. Under lång tid har kvinnan tagit mer än hälften föräldraledighet för att vara hemma med barnen, vilket innebär att männen har haft större chanser i arbetsmarknaden medan kvinnor har fått kämpa för både barnen och arbeten. Detta gör att statens genusregim strider mot demokratin legitimitet. Om kvinnors deltagande i arbetsmarknaden skulle öka skulle det bidra till ökad jämställdhet mellan könen och samtidigt generera en ekonomisk tillväxt (Bergqvist, 2008:118).

Den liberala demokratin uttrycker rättvisans principer. Jämlikt medborgarskap, rättvis konstitution och rättvis social ordning garanterar frihetsprincipen (Jonsson, 2003:130). Att medborgarna själva kan avgöra ett gott liv är en viktig förutsättning till en funktionell stat. Det handlar inte om identiteter eller de livsplaner medborgaren har (Jonsson, 2003:130). Samhället måste ta vissa beslut som kanske inte gynnar alla medborgare men som ändå måste tas för att kunna se till att majoriteten får samma förutsättningar (Jonsson, 2003:131).

Det största problemet vad gäller frivilliga överenskommelser, förutom att konsekvenserna ibland inte gynnar alla, är marknaden som ackumulerar ojämlikhet. Det största problemet är även att de begåvningar och förutsättningar som vissa har måste delas med dem som inte har dessa förutsättningar (Jonsson, 2003:129). Det betyder att människan har all sin rätt att bestämma över sina liv. Om individen måste bestämma över sina egna liv genom de förutsättningar samhället erbjuder, hur kan jämställdheten öka då? Som tidigare nämnt behövs

det kunskap. Alla beslut som individen tar bör vara till för en välfärd på sikt. Besluten som individer tar i dag kommer att påverka våra barn och barnbarn och den kommande generationen.

Argumenten P1C1 menar att det är föräldrarna som måste välja hur deras privata liv ska se ut.

Som nämndes tidigare så är det fler män än kvinnor som arbetar. I EU har män i större utsträckning högre lön än kvinnor (Bergqvist, 2008:118). Kvinnor tar större ansvar för hemmet än män, därför är det många kvinnor som arbetar deltid eller står utanför arbetsmarknaden (COM, 2006 i Bergqvist, 2008:118). Det bidrar till att ojämställdheten ökar i landet och demokrati inte kan utvecklas. Det skulle se annorlunda ut ifall kvinnorna också kunde vara ute i arbetslivet. Om kvinnor i arbetslivet skulle öka skulle det bidra till ökad jämställdhet mellan könen och samtidigt skapa en ekonomisk tillväxt (Bergqvist, 2008:118).

(C3 anf.86 2007/08: 115, 14 §, anf. 83-140) ”*Det handlar om den struktur som finns i samhället, nämligen att det är mer vanligt att kvinnor är hemma med sina barn än män, och har egentligen inte något med den här familjereformen att göra*” - Lars-Arne Staxäng (M)

Staxängs argument omfattar mycket genus. Han menar att den struktur som samhället har byggt upp är redan uppbyggd, därför ska kvinnans ”roll” i samhället inte debatteras ”*den diskursen har inget med reformen som diskuteras att göra*”, yttrar han.

Samhället och normerna har skapat könsordningar (Bergqvist, 2008:15). I många år har kvinnan varit underordnad mannen. Från adel, prästerna, tidningsägare till politiker och arbetaren var det männen som gjorde offentligheten (Rydström, 2009:22–23). Kvinnan syntes inte.

All den historia som kvinnorna har levt och varit med om, är någonting som borde förändras då demokrati kräver jämställdhet. Jämställdhet handlar inte om att människor ska konformeras med hur samhällets strukturer ser ut i dag, snarare tvärtom. Politiker måste se till att ändra de strukturer som finns, då de inte är rättvisa och inte heller jämställda. Kvinnor får längre löner än män och deltids jobbar i högre grad än män (Bergqvist, 2008:115). När det handlar om att skaffa barn är det kvinnorna som stannar hemma med barnet medan männen är ute i arbetslivet.

Tes (Matilda Ernkrans (S) anf.83 2007/08: 115, 14 §, anf. 83-140) *”Kvinnor och män behövs både i familjen och i arbetslivet”*

(P1 anf.83 2007/08: 115, 14 §, anf. 83-140) *”Ett jämställt arbetsliv förutsätter ett jämställt familjeliv och tvärtom” - Matilda Ernkrans (S)*

(P1P1 anf.84 2007/08: 115, 14 §, anf. 83-140) *”Ett vårdnadsbidrag betyder att utvecklingen mot ett jämställt samhälle och ett jämställt föräldraskap stannar av och till och med riskerar att gå bakåt” - Liselotte Olsson (V)*

(C1P1P1 anf.130 2007/08: 115, 14 §, anf. 83-140) *”Vårdnadsbidraget innebär dessutom, enligt mitt sätt att se på saken, faktiskt ökad jämställdhet” - Jan Ericson (M)*

Kön borde inte vara anledning till att frambringa olikheter mellan män och kvinnor. Inte privat och inte i offentligheten heller. Det första argumentet menar att om det skulle vara jämställt i arbetslivet skulle det då vara jämställt i familjen och tvärtom. Det resonemanget kräver ett kontrakt som Larsson i sin bok *”Jämställd nästan”* förklarar. Det modernistiska könskontraktet (Larsson, 2008:105).

Det modernistiska könskontraktet bygger på ett funktionalistiskt istället för på patriarkatet. Det handlar alltså om ett effektivare samhälle som ska se till att kvinnor och män kommer ut på arbetsmarknaden och är där jämställda. Det kontraktet bygger också på att omsorgen i hemmet ska ske i offentlig regi och inte i familjens (Larsson, 2008:105).

I det sista argumentet hävdar Ericson att vårdnadsbidraget skulle öka jämställdheten mellan män och kvinnor. Som vi tidigare nämnt kommer den jämställdheten inte kunna finnas förrän ett flertal år har passerat, kanske aldrig.

Connell skriver också att i alla moderna familjer är det kvinnan som tar hand om barnen och hemmet. Definitionen kopplas alltid till att mödrarna är kärleksfulla, uppfostrande, sträva och omvårdande. Medan att vara en god pappa kopplas samman med att vara familjeförsörjare, beslutfattare och representant av familjen (Connell, 2009:15). Det här argumentet kan då knytas an till sista argumentet eftersom detta klarlägger hur samhället egentligen ser ut och varför risken med att de sociala normer som finns i samhället förstör de sammansättningar som Ericson önskar att förverkliga.

(P2 anf.83 2007/08: 115, 14 §, anf. 83-140) *”Barn behöver föräldrar som är jämlika och kan göra egna livsval” – Matilda Ernkrans (S).*

(C1P2 anf.86 2007/08: 115, 14 §, anf. 83-140) *”Lagförslaget är som bekant helt könsneutralt i sig och ger båda föräldrarna lika stor möjlighet att vara med barnet” - Lars-Arne Staxäng (M).*

Desto mindre könssegregerat ett område är desto mer jämställt är relationen mellan kvinnorna och männen (Larsson, 2008:106). Som teorin benämner är det modernistiska könskontraktet den ideella för att kunna leva i ett jämlikt samhälle. Politikerna måste alltså i sin tur vara med och strukturerar samhället, hjälpa till att komma bort från det patriarkala samhället för att kunna förutsättningarna som demokratin kräver för att kunna vara legitim i sin helhet. Resonemanget av att lagförslaget är helt könsneutralt kan därför i sin tur, med tanken på hur samhället ser ut och att Sverige fortfarande är ett icke jämställt samhälle, inte vara könsneutralt i sig.

Uppfostran och skola är den viktigaste förutsättningen för hur barnen formas. Politiker och medborgarna kan inte ändra den normen som redan finns i samhället, dock kan det gå att implementera olika reformer som kan se till att jämställdheten ökar i samhället.

Medborgarskap är ett begrepp som sysselsatt männen både i praktiskt och teoretiskt politik. Detta har sitt ursprung i delningen av privat och offentligt. Den offentliga var mannen, en oberoende person med kontroll över sina känslor och sin kropp medan kvinnan var det motsatta, enligt det feministiska tänkandet (Rönblom, 2008:17).

De samhällsstrukturer som Staxäng pratade om tidigare kommer inte försvinna från en dag till en annan. Dessa strukturer han visar på bör avskaffas och elimineras från samhället för att jämställdheten ska existera. Lagförslag som ska implementeras borde vara könsneutrala men samtidigt även innehålla en plan för hur underordningen i samhälle ska minska, enligt ett genusteoretiskt perspektiv.

4.4 Jämställdhetsbonus – familjepolitisk reform

Jämställdhetsbonus - familjereform

Protokoll 2007/08:115, 15 §, anf. 141-155

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att det införs en jämställdhetsbonus. Förslaget innebär att den förälder som varit hemma längst med föräldrapenning får en skattekreditering om han eller hon arbetar när den andra föräldern tar ut föräldrapenning. Reformen underlättar även för föräldrar av samma kön att fördela föräldraledigheten jämlikt. Bestämmelserna föreslås träda i kraft den 1 juli 2008 (Regeringens proposition, 2007/08:93)

Till denna proposition har det skickats tre olika motioner från oppositionens ledamöter, alltså från (S), (V) och (Mp) och alla tre av dessa yrkar avslag på propositionen.

4.4.1 Argumentationsanalys av jämställdhetsbonus

Faktuell tes (Jasenko Omanovic (S) anf.141 2007/08:115, 15 §, anf. 141-155) *”Vi är helt enkelt för en modern familjepolitik” - Jasenko Omanovic (S)*

(P1 anf.141 2007/08:115, 15 §, anf. 141-155) *”Barn har rätt till sina båda föräldrar” - Jasenko Omanovic (S)*

(P1P1 anf.141 2007/08:115, 15 §, anf. 141-155) *”Barn behöver sina föräldrar” - Jasenko Omanovic (S)*

(P2P1P1 anf.141 2007/08:115, 15 §, anf. 141-155) *”Det är viktigt att skapa sådana förutsättningar att föräldrarna kan delta i barnens uppväxt så långt som möjligt” - Jasenko Omanovic (S)*

Omanovic argument innehåller mycket genus och med dessa vill han få fram sin förpliktelse angående jämställdheten i staten. Larsson i sin bok *”Jämställd nästan”* förklarar på vilket sätt man skulle kunna uppnå det moderna könskontraktet, som anses vara den ideella för att nå jämställdheten samhället behöver. Omanovic benämner att barnen behöver båda sina föräldrars deltagande vilket är viktigt för barnens uppväxt, men samtidigt en annorlunda levnadsätt än hur den sociala konstruktionen råder i dag, vilket är att männen är på jobbet och kvinnan hemma.

Dessa argumentationer är mer inriktade på jämställdheten och hävdar att båda föräldrar är viktiga för barnens uppväxt. Det som är viktigt att ha med i bakgrunden är att barnomsorg inte längre ingår i den privata sfären som förut utan den tillhör offentligheten som till exempel föräldrapenningen (Bergqvist, 2008:78).

Tes (Jasenko Omanovic (S) anf.141 2007/08:115, 15 §, anf. 141-155) *”Arbetsmarknaden är det andra viktiga perspektivet när det gäller jämställda uttag av föräldraförsäkringen” - Jasenko Omanovic (S)*

(P1 anf.141 2007/08:115, 15 §, anf. 141-155) *”I dag är det bara 20,8 procent av den totala föräldraförsäkringen som används av pappor” - Jasenko Omanovic (S)*

(P2 anf.141 2007/08:115, 15 §, anf. 141-155) *”Mammorna tar en större del av föräldraledigheten, vilket påverkar deras och alla andra kvinnors ställning på arbetsmarknaden” - Jasenko Omanovic (S)*

(C1 anf.144 2007/08:115, 15 §, anf. 141-155) *”Många kvinnor som i dag tjänar mindre än sina män kan stärka sin ställning på arbetsmarknaden” - Lars-Arne Staxäng (M)*

Genusperspektivet påverkar människors levnadsätt både i arbetslivet och i hushållet vilket kan förstöra synen och målet till ett jämställt samhälle. Som vi sett tidigare så är det fler kvinnor än män som använder föräldrapenningdagarna. Detta har en reell negativ påverkan på jämställdheten i samhället då konsekvensen blir att kvinnan är ute i arbetslivet i mindre utsträckning än männen. Dessutom kan frågan om vad skillnaden är mellan att pappan stannar hemma med barnet och mamma jobbar ställas.

Gunvor G Eriksson (MP) menar att arbetsgivarna kan utsätta kvinnor för diskriminering både medvetenhet och omedvetenhet med tanke på att det är mer riskfyllt att anställa en kvinna än en man. Diskrimineringen pågår i arbetslivet och i hemmet för många kvinnor. Anledningen till att jag påstår detta är att många kvinnor, till exempel i Nederländerna, arbetar på deltid (Bergqvist, 2008:115). Orsaker till varför kvinnor arbetar på deltid är många (Bergqvist, 2008:115).

Tes (Liselotte Olsson (S) anf.142 2007/08:115, 15 §, anf. 141-155) *"Om det nu är så att alliansen verkligen vill att män tar ut en större andel av föräldraledighet, varför inte individualisera försäkringen? - Liselotte Olsson (V)*

(P1 anf.142 2007/08:115, 15 §, anf. 141-155) *"En individualisering av föräldraförsäkringen är ett nödvändigt verktyg, både för att göra upp med föreställningen att pappors föräldraansvar är förhandlingsbart och för att bryta diskrimineringen av kvinnor på arbetsmarknaden" - Liselotte Olsson (V)*

(P1P1 anf.143 2007/08:115, 15 §, anf. 141-155) *"Individualisering ger alltså en tydligt ökad jämställdhetsstyrning av föräldraförsäkringen" - Gunvor G Eriksson (MP)*

Demokratin innebär förutom folkstyre också gemenskap. Demokratin ger alla medborgarna samma rättigheter som skyldigheter. För att demokratin ska bli så legitimt som möjligt måste även jämställdhetsprincipen följas. Med hjälp av politiska beslut kan man nå en del av jämställdhetsprincipen och därför är det viktigt att inte ta beslut som kan innebära problem hos familjerna.

Ännu olika påstående om individuell föräldraförsäkring. En delad föräldraförsäkring har fungerat hittills men tyvärr har det varit fler kvinnor än män som vågat ta sitt ansvar. Det ser vi i statistiken. Skillnaden med den vanliga föräldraförsäkringen och individualiserad

föräldraförsäkringen är inte stor. Det enda är att varje person som har vårdnaden om barnet ska ha sina egna dagar för att vara föräldraledig (Bergqvist, 2008:69).

Jämställdhetsbonusen ger skattekreditering till föräldrar som har haft längst föräldraledighet medan den andra arbetat. Det här betyder att en av föräldrarna kommer att tjäna mer än den andra bara för att den har varit hemma med sitt nya barn eller sina nya barn flest dagar. Ska pengar användas som lockbete för att få någon att vara hemma med sitt nyfödda barn?

5. Resultat

De riksdagsdebatter som analyserats har i stor utsträckning inte tagit upp genus- och jämställdhetsperspektivet. Vårnadsbidragsdebatten har tagit ställning till dessa frågor mer än vad den andra riksdagsdebatten har tillhandahållit.

Partiernas klara linjer i vad gäller genus- och jämställdhetsperspektivet är genomskinliga, oppositionen som motsvarar Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet är villiga att diskutera jämställdhet utifrån debatternas syfte. Dock är inte Alliansen det, de vill helst undvika att prata om jämställdhet fast många från oppositionen har påpekat hur viktigt det är att ta hänsyn till jämställdhet - och genusperspektivet i lagförslaget. För Alliansen var det mest valfriheten som räknades och som ansågs mer relevant för förslaget.

Samtidigt kan man se hur oppositionen i sina argument försökt få Alliansen att ”skriva på” det modernistiska könskontraktet som innebär att omsorgen sköts av samhället och inte av familjemedlemmar, vilket kan motverka patriarkatet och öka jämställdheten. Vi kan också se att genuskontrakt/könskontraktsteorier av Yvonne Hirdman ingår i debatterna. Det är många debattörer som argumenterar för teorin om det traditionella könskontraktet då deras argument bygger på att kvinnan alltid är hemma med barnen och att det inte ska vara något konstigt så länge mamman och pappan kommer överens om det. Det innebär att det är familjerna som tar hand om barnomsorgen vilket leder till att någon i familjen blir den drabbade, oftast kvinnor. Arbetar mindre, det sociala livet påverkas och även den ekonomiska delen berörs.

Syftet med de teoretiska utgångspunkterna har varit att ta reda på hur invecklat argumenten som framkom i debatterna vad gäller genus- och demokratiperspektivet var. Det har varit komplicerat att fastsätta en klar linje på de olika argumentationerna i debatterna. Oftast upprepades likartade argumentationer och vissa partier var inte villiga att diskutera genus- och jämställdhetsperspektivet. Få ledamöter svarade på frågor om jämställdhet som oftast framfördes av oppositionen. Det gav negativa konsekvenser till denna forskning. Vissa förargument hade inget motargument då de borgerliga partierna inte angav svar på frågorna, utan oftast framställdes argumentationer för något annat.

Debatterna, ”Vårnadsbidraget” och ”Föräldrabonusen” angav i stor utsträckning flera argument som innehåller genus- och jämställdhet perspektiv.

Betydligt mer av det som i dag klassas som samhällsproblem behandlar de sociala normer som människorna själva har format under lång tidsrum. Orättvisor mellan könen är ett av de problemen som förekommer i samhället. De två första debatter som behandlas i den här studien har mycket med just dessa samhällsproblem att göra.

Vårdnadsbidraget kan vara svårt att lagstifta om lagförslaget förblir valfrihetsfråga för föräldrarna. Det handlar om att barnen får stanna hemma med en av sina föräldrar istället för att utnyttja den kommunala förskolan. Det här kan vara både negativt och positivt för barnens utveckling.

Barnen behöver utveckla sin språkförmåga och skaffa sig sociala relationer med andra barn. Förutom det, behöver föräldrarna sysselsättas för att kunna vara mån till att försörja barnet och sig själva. Genom att inte se till att båda föräldrar blir sysselsatta kommer de negativa konsekvenserna bevara eller öka samhällets klyftor. Ojämställdheten ökar och det gynnar inte demokratin, vilket kan leda till att demokratins process upphör. På annat sätt kan detta vara positivt. Barnen är med föräldern vilket kan medföra en god relation mellan pappan eller mamman och barnet, dock måste hänsyn tas till vad gäller frågan om det är föräldern eller barnet som ska gynnas av detta lagförslag?

Det är viktigt att barnen utvecklar sin språkförmåga både för att de ska vara språkrika men även för att barnen behöver kunna formulera sig och inte använda våld istället för kommunikation. Det problemet måste utvärderas och utvecklas. Ett av de stora problemen som förekommer i samhället är också våld mot kvinnor. Oftast är det männen som använder våld mot kvinnor och undersökningen på hur mycket språket kan vara ett hjälpmedel till undvikande av våld bör utredas. Brist på kommunikation och språk kan vara en destruktiv levnadsätt för många barn, då detta kan leda till att individerna använder sig av våld istället för kommunikation, som jag tidigare nämnde.

Efter den nya reformen som handlade om att alla föräldrar skulle ha rätt till föräldrapenning för att kunna ta hand om sitt nyfödda barn, har kvinnan kämpat för många andra reformer som gynnade båda könen. Människor är födda med två olika kroppar men det är de sociala konstruktioner som har sett till att pojkarna och flickorna ska ha olika roller i samhället. Några ska vara hårda och andra ska vara mjuka, en del ska vara hemma och ta hand om barnen och hemmet medan andra ska jobba. Varför ska den skillnad förekomma egentligen?

Riksdagsledamöter argumenterade för varför det borde lagstiftas vårdnadsbidraget och även varför det är viktigt för föräldrarna att på ett fritt sätt bestämma hur de vill ha det i arbets- och familjelivet.

Av min historiska bakgrund framgår det att kvinnor under lång tid varit underordnade männen i samhället. Kvinnorna stannar mer hemma, kvinnor får mera deltidsjobb än heltidsjobb och dessutom är det svårare för kvinnan att lämna sina småbarn hemma när de måste arbeta under obekväma arbetstider.

I dagens läge borde det förankrade tanke systemet försvinna, men andra orsaker kommer emellan som till exempel brist på kunskap. Reformen som staten borde se till att införa är till exempel introduktion om genus och jämställdhetsundervisningar i skolor och framförallt ge eleverna kännedom om de olikheter som finns i samhället och hur konsekvenserna kan förbli om inte de sociala normerna avskaffas.

6. Slutsatser och diskussion

Barn är viktigt för samhället. Hur föräldrar uppfostrar sina barn kan vara en investering för samhället på sikt. Medborgare med dygd kommer göra samhället tryggare.

För att kunna göra det måste undervisningar om genus i skolan förändras. På det sättet kommer barnen att växa upp utan att se skillnader mellan dem själva och ett säkrare samhälle för dem byggs upp. Dock är detta något som kanske inte händer, därför kan detta vara en hypotes.

Att uppfostra ett barn utan att direkt sätta dem in i ett genustänkande kan medföra konsekvenser. Connell citerar Beauvoirs som beskriver att en person som följer många olika vägar, inom genusperspektivet, kan få svårigheter vilket kan leda till instabila resultat (Connell, 2009:19). Detta innebär att det kan förekomma negativa konsekvenser ifall en person är osäker om vad den egentligen är, om samhällsnormerna visar något annat än vad den har blivit uppfostrad till.

Det neutraliserade könskontraktet är det mest lämpliga för att öka jämställdheten i en stat. Det som handlar om att omsorgen i hemmet ska ligga på offentlig regi och inte på hemmet (Larsson, 2008:105).

Människors uppfattningar, traditionella tankegångar om hur normerna är och hur de bör vara måste krossas för att alla individer ska kunna känna sig trygga i samhället och med sig själva, och leva i en demokratisk stat. Kvinnor kämpar i motvind för de vill tas på allvar när de ska ut i offentligheten och nyttja sina medborgerliga rättigheter (Connell, 2009:105).

Alliansens ledamöter argumenterar för valfriheten. De argumenterar för att alla föräldrar ska kunna besluta själva hur de vill distribuera sina tidsperioder med barnet. Som jag tidigare nämnde kan risken med att ojämställdheten ökar vara stor men å andra sidan kan valfriheten skapa trygghet hos individerna som i sin tur kan leda till en fullständig demokrati. Valfrihet är bra tills den genererar stora klasskillnader i samhället och en ökad ojämställdhet.

Om kvinnan eller mannen har en bra lön kommer det vara männen som oftast väljer att arbeta än att stanna med barnet då risken att försvaga familjens ekonomi kan minska. Som jag tidigare har tagit upp är det fler män som jobbar heltid och som har högre lön än kvinnor. Då dras slutsatsen att det är mannen som kommer arbeta och kvinnan stanna hemma med barnet. I statistiken kan detta ses som icke jämställt, dock kanske det är jämställt hemma men på grund

av de ekonomiska omständigheterna måste pappan arbeta. Då ligger problemet på arbetsmarknaden, kommuner eller företag.

Att en annan forskare kan komma till samma slutsatser som jag är mycket möjligt. Som det nämns tidigare i resultatet och även i diskussionen så rörs inte av Alliansen det genus-och jämställdhets perspektiv då det egentligen, enligt dem, inte anser är väsentligt debatten. Därför är det mycket svårt att komma fram till slutsatser som rör den sociala konstruktionen. Däremot har jag använt mycket av teorin om genuskontrakten som Hirdman har använt sig av för att förklara olika nivåer vad gäller könssegregation i samhället. Dessa teorier anser jag är mycket nödvändiga att lära för att kunna förstå genus i ett större sammanhang.

6.1 Förslag till fortsatt forskning

Under min genomgång av dessa olika debatter har jag koncentrerat mig på hur genus och jämställdheten behandlades på riksdagsnivå. Frågan som jag gärna skulle vilja få svar på är vad samhällsmedborgarna anser om just genus och jämställdhetsperspektiv. Dessutom skulle vara intressant att forska varför vissa politiker anser att jämställdheten och genusperspektivet är fundamentalt för demokratin och inte andra, då det är våra politiker i riksdagen som lagstiftar vilket i sin tur betyder att är partiernas ideologiska utgångspunkter som uttrycks i kammaren.

En tidigare forskning om hur jämställdhet placeras i den politiska retorik betraktas som mycket positivt av alla politiska aktörer, dock finns det motstånd som vill stoppa tanken om att förändra politiken så att kön ges innebörd (Eduards 2002, Rönnblom 2002 i Rönnblom, 2008:31). Mer forskning behövs för att öka förståelse av deras argumentationer och politiken i sig.

Genusperspektivet är brett. Det ger oss en förståelse av hur maktförhållandena i samhället är, inte bara i Sverige utan i hela världen, skillnaden mellan könen påverkar vårt vardagliga liv och vissa är mer diskriminerade än andra.

Queorteorin kan kopplas in och det betyder att det inte finns något kön utan att alla är lika. Därför skulle det vara intressant att veta hur kvinnor som anser sig vara feminister är feminister när utgångspunkten för jämställdheten är just att alla ska vara jämlika och jämställda. När människor själva skapar den skillnaden blir klyftorna större. Dessutom är det viktigt att analysera hur feminister anser sig vara feminister och kräva att det inte ska finnas skillnader

mellan män och kvinnor när de många gånger utgår utifrån samhällsnormen. Till exempel att användningen av smink uppstår, användningen av vissa förutbestämda kläder, etc.

Samma sak händer med queerteorin. Hur kan en person anse sig vara queer när den själv kallar sig för han/hon eller följer de sociala normer?

Den nya trenden, att kalla människor för hen, istället för han/hon, är intressant för forskning då detta kan anknytas med queer och genusteorin. Det skulle finnas stora förutsättningar för både kvinnor och män att, till exempel, i sina arbetsplatser inte säga om det är en han eller hon utan hen. Skulle hen bli anställd då? borde detta implementeras i riksdagsdebatter? Eller skulle det bara undangömma de sociala normer för att inte diskutera om ojämställdheten som finns i samhället?

Referenser

Litteratur

Beckman, Ludvig (2005). *Grundbok i idéanalys: det kritiska studiet av politiska texter och idéer*. Stockholm: Santérus

Bergqvist, Christina, Jungar, Ann-Cathrine & Adman, Per (2008). *Kön och politik*. 1. uppl. Stockholm: SNS förlag

Connell, Raewyn (2009). *Om genus*. 2., utvidgade och omarb. uppl. Göteborg: Daidalos

Jonsson, Britta & Roth, Klas (red.) (2003). *Demokrati och lärande: om valfrihet, gemenskap och övervägande i skola och samhälle*. Lund: Studentlitteratur

Larsson, Anita & Jalakas, Anne (2008). *Jämställdhet nästa!: samhällsplanering ur ett genusperspektiv*. 1. uppl. Stockholm: SNS förlag

Rydström, Jens & Tjeder, David (2009). *Kvinnor, män och alla andra: en svensk genushistoria*. 1. uppl. Lund: Studentlitteratur

Rönblom, Malin & Eduards, Maud (2008). *Genusperspektiv på statsvetenskap*. Stockholm: Högskoleverket i samarbete med Nationella sekretariatet för genusforskning

Källor

Kunskapsbakgrund växthuset, 2012, Fakta om diskrimineringsgrunderna.

Socialdepartement, Ds 1993:87, *Alternativa metoder att öka pappors uttag av föräldrapenning*, Delrapport från arbetsgruppen för översyn av vissa frågor inom föräldraförsäkringen.

Internetkällor

Försäkringskassan

Regerings kansli

Riksdagstrycket

Statistiska centralbyrån

Bilaga 1 Pro et contra-analys

Vårdnadsbidraget - Protokoll 2007/08:115, 14 §, anf. 83-140

Normativ tes (Matilda Ernkrans (S) anf. 83 2007/08: 115, 14 §, anf. 83-140) ”Förslaget saknar jämställdhetsanalys”

(P1 anf. 83, 2007/08: 115, 14 §, anf. 83-140) ”Skolverket menar att det visar tydligt en negativ påverkan på mördras sysselsättning” - Matilda Ernkrans (S).

(P1P1 anf. 83, 2007/08: 115, 14 §, anf. 83-140) ”Kvinnorna står redan långt ifrån arbetsmarknaden där mamman redan är hemma” - Matilda Ernkrans (S).

(P2 anf. 83, 2007/08: 115, 14 §, anf. 83-140) ”Vårdnadsbidraget förstärker orättvisor mellan könen” - Matilda Ernkrans (S).

(C1P2anf. 130, 2007/08: 115, 14 §, anf. 83-140) ”För mig är vårdnadsbidraget därför i viss mån en jämställdhetsreform” - Jan Ericson (M)

(P3 anf.84, 2007/08: 115, 14 §, anf. 83-140) ”Det här förhållandet, att det är naturligt för kvinnor att både arbeta och föda barn, håller nu regeringen, med införandet av vårdnadsbidraget, på att radera” - Liselotte Olsson (V)

(P4 anf.132, 2007/08: 115, 14 §, anf. 83-140) ”Ungefär 80 procent av föräldraförsäkringen tas ut av mammorna” - Carina Adolfsson Elgesta (S)

(P5 anf.83 2007/08: 115, 14 §, anf. 83-140) ”Utvärderingen av vårdnadsbidraget i Norge och våra egna erfarenheter sedan 1991-1994, när borgarna senast införde ett vårdnadsbidrag, samt de experiment som ett antal borgerliga kommuner har genomfört visar tydligt att det är kvinnor som redan står långt från arbetsmarknaden som tar ut bidraget” - Matilda Ernkrans (S).

(P1P5P1 anf.83 2007/08: 115, 14 §, anf. 83-140) ”I Norge visar det sig dessutom att i familjer med annan etnisk bakgrund har kvinnorna fått det ännu svårare att komma ut på arbetsmarknaden” - Matilda Ernkrans (S).

(C1 anf.125 2007/08: 115, 14 §, anf. 83-140) ”Vårdnadsbidraget kan också användas till att ge föräldrarna en möjlighet att välja en annan barnomsorg som de anser vara bäst för just deras barn. Vårdnadsbidraget är en valfrihetsreform” - Eva Johnsson (Kd)

(P1C1 anf.86 2007/08: 115, 14 §, anf. 83-140) ”Det är hos föräldrarna som makten ska ligga och politikerna ska snarare tillhandahålla verktygen och möjligheterna än komma med pekpinor och bestämmelser” - Lars-Arne Staxäng (M)

(C2 anf.86 2007/08: 115, 14 §, anf. 83-140) ”Införandet av ett frivilligt, kommunalt finansierat vårdnadsbidrag är en reform som efterfrågas av många föräldrar i dag och kommer att bli ett alternativ för de föräldrar som behöver mer tid med sina barn” - Lars-Arne Staxäng (M)

(C3 anf.86 2007/08: 115, 14 §, anf. 83-140) ”Det handlar om den struktur som finns i samhället, nämligen att det är mer vanligt att kvinnor är hemma med sina barn än män, och har egentligen inte något med den här familjereformen att göra” - Lars-Arne Staxäng (M)

Faktuell tes (Matilda Ernkrans (S) anf.83 2007/08: 115, 14 §, anf. 83-140) ”Kvinnor och män behövs både i familjen och i arbetslivet”

(P1 anf.83 2007/08: 115, 14 §, anf. 83-140) ”Ett jämställt arbetsliv förutsätter ett jämställt familjliv och tvärtom” - Matilda Ernkrans (S)

(P2 anf.83 2007/08: 115, 14 §, anf. 83-140) ”Barn behöver föräldrar som är jämlika och kan göra egna livsval” - Matilda Ernkrans (S).

(C1P2 anf.86 2007/08: 115, 14 §, anf. 83-140) ”Lagförslaget är som bekant helt könsneutralt i sig och ger båda föräldrarna lika stor möjlighet att vara med barnet” - Lars-Arne Staxäng (M)

(P1P1 anf.84 2007/08: 115, 14 §, anf. 83-140) ”Ett vårdnadsbidrag betyder att utvecklingen mot ett jämställt samhälle och ett jämställt föräldraskap stannar av och till och med riskerar att gå bakåt” - Liselotte Olsson (V)

(C1P1P1 anf.130 2007/08: 115, 14 §, anf. 83-140) ”Vårdnadsbidraget innebär dessutom, enligt mitt sätt att se på saken, faktiskt ökad jämställdhet” - Jan Ericson (M)

Normativ tes (Matilda Ernkrans (S) anf.130 2007/08: 115, 14 §, anf. 83-140) ”Extra viktigt för kvinnors möjlighet till ett självständigt liv och egen försörjning”

(C1 anf.130 2007/08: 115, 14 §, anf. 83-140) ”Äntligen sätts ett värde på det obetalda men viktiga arbete som många kvinnor och en och annan man utfört under decennier” - Jan Ericson (M)

(C1 anf.130 2007/08: 115, 14 §, anf. 83-140) ”Genom att ge möjligheter för de föräldrar som anser att just deras unika barn behöver en nära relation till föräldrarna i tidiga år grundlägger man att barnet blir tryggare även senare i livet” - Lars-Arne Staxäng (M)

Jämställdhetsbonusen – familjepolitisk reform Protokoll 2007/08:115, 15 §, anf. 141-155

Faktuell tes (Jasenko Omanovic (S) anf.141 2007/08:115, 15 §, anf. 141-155) ”Vi är helt enkelt för en modern familjepolitik” - Jasenko Omanovic (S)

(P1 anf.141 2007/08:115, 15 §, anf. 141-155) ”Barn har rätt till sina båda föräldrar” - Jasenko Omanovic (S)

(P1P1 anf.141 2007/08:115, 15 §, anf. 141-155) ”Barn behöver sina föräldrar” - Jasenko Omanovic (S)

(P2P1P1 anf.141 2007/08:115, 15 §, anf. 141-155) ”Det är viktigt att skapa sådana förutsättningar att föräldrarna kan delta i barnens uppväxt så långt som möjligt” - Jasenko Omanovic (S)

Normativ tes (Jasenko Omanovic (S) anf.141 2007/08:115, 15 §, anf. 141-155) ”Arbetsmarknaden är det andra viktiga perspektivet när det gäller jämställda uttag av föräldraförsäkringen” - Jasenko Omanovic (S)

(P1 anf.141 2007/08:115, 15 §, anf. 141-155) ”I dag är det bara 20,8 procent av den totala föräldraförsäkringen som används av pappor” - Jasenko Omanovic (S)

(P2 anf.141 2007/08:115, 15 §, anf. 141-155) ”Mammorna tar en större del av föräldraledigheten, vilket påverkar deras och alla andra kvinnors ställning på arbetsmarknaden” - Jasenko Omanovic (S)

(P1P1 anf.143 2007/08:115, 15 §, anf. 141-155) ”Det sker i dag en systematisk diskriminering av kvinnor på arbetsmarknaden, eftersom det anses mindre riskfyllt att anställa en man än en kvinna” – Gunvor G Ericsson (MP)

(P1P2 anf.143 2007/08:115, 15 §, anf. 141-155) ”Många arbetsgivare utsätter i dag kvinnor för en strukturell diskriminering, medvetet eller omedvetet, genom att de, som sagt, betraktar det som mer riskfyllt att anställa en kvinna än en man” – Gunvor G Ericsson (MP)

(P1P2 anf.143 2007/08:115, 15 §, anf. 141-155) ”Småbarnsmammor erbjuds inte heltid om de råkar ha en deltid” - Jasenko Omanovic (S)

(P1P1P1 anf.143 2007/08:115, 15 §, anf. 141-155) ”Vi har inte bara en gång hört historien om arbetsgivare som ställer frågan till tjejen om hon hade tänkt sig att skaffa flera barn. Av någon slump ställer man de frågorna just vid en anställningsintervju. Konsekvenserna av en sådan arbetsmarknad för kvinnogruppen blir långvariga, ända fram till pensionen” - Jasenko Omanovic (S)

(P1P2 anf.143 2007/08:115, 15 §, anf. 141-155) Fler föräldralediga pappor skapar större möjligheter till delat hemarbete och barnuppfostran – Gunvor G Ericsson (MP)

(C1 anf.144 2007/08:115, 15 §, anf. 141-155) ”Många kvinnor som i dag tjänar mindre än sina män kan stärka sin ställning på arbetsmarknaden” - Lars-Arne Staxäng (M)

Normativ tes (Liselotte Olsson (S) anf.142 2007/08:115, 15 §, anf. 141-155) ”Om det nu är så att alliansen verkligen vill att män tar ut en större andel av föräldraledigheten, varför inte individualisera försäkringen? - ”Liselotte Olsson (V)

(P1 anf.142 2007/08:115, 15 §, anf. 141-155) ”En individualisering av föräldraförsäkringen är ett nödvändigt verktyg, både för att göra upp med föreställningen att pappors föräldraansvar är förhandlingsbart och för att bryta diskrimineringen av kvinnor på arbetsmarknaden” - Liselotte Olsson (V)

(P1P1 anf.143 2007/08:115, 15 §, anf. 141-155) ”Individualisering ger alltså en tydligt ökad jämställdhetsstyrning av föräldraförsäkringen” - Gunvor G Eriksson (MP)

(P2 anf.143 2007/08:115, 15 §, anf. 141-155) ”JämO anser också att en individualiserad föräldraförsäkring är det mest effektiva sättet att skapa en jämn fördelning av föräldraledigheten” - Gunvor G Eriksson (MP)

(P3 anf.143 2007/08:115, 15 §, anf. 141-155) ”Att Sverige har kommit långt vad gäller jämställdhet beror till stor del på den individualiserade socialförsäkring och det individualiserade skattesystem som har införts” - Gunvor G Eriksson (MP)

(P4 anf.143 2007/08:115, 15 §, anf. 141-155) ”Individualisering ger alltså en tydligt ökad jämställdhetsstyrning av föräldraförsäkringen” (Gunvor Mp)

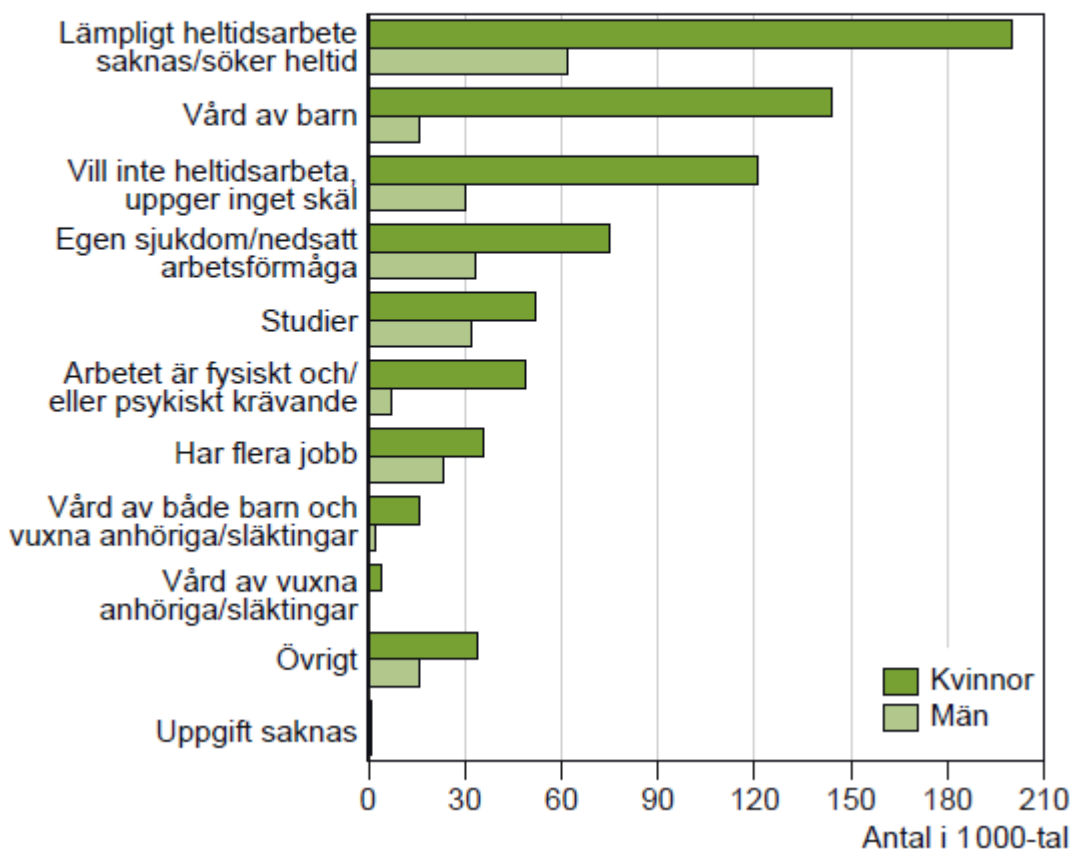
Bilaga 2 Figur

Här nedan presenterar jag ett antal orsaker till varför kvinnor arbetar deltid i dagens samhälle. Informationen är tagen från ”På tal om kvinnor, statistiska centralbyrån, Lathund

om jämställdhet, 2012”

Orsak till deltidarbete för personer i åldern 20–64 år, 2011

Antal i 1 000-tal

Källa: Arbetskraftsundersökning (AKU), SCB

Statistiken visar att kvinnor jobbar deltid för att vårda sitt barn i större utsträckning än vad män gör. Statistiken är från 2011 vilken kan ge oss en bild på hur det är i dag. Deltidsarbetet är också på grund av att kvinnor vårdar både barnen och vuxna/anhöriga och för att vårda vuxna/anhöriga. I alla de fallen är det männen i mindre utsträckning som jobbar deltid. Dock är faktumet att det finns män som jobbar deltid också men inte i lika stor omfattning som kvinnor. Med detta kan vi konstatera att kvinnor jobbar mer deltid än män.